EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOON (EL) 2022/1826,

4. mai 2022,

tähelepanekutega, mis on innovatiivsete ravimite algatuse 2. ühisettevõtte (praegu Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõte) 2020. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmist käsitleva otsuse lahutamatu osa

EUROOPA PARLAMENT,

— võttes arvesse oma otsust innovatiivsete ravimite algatuse 2. ühisettevõtte 2020. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta,

— võttes arvesse kodukorra artiklit 100 ja V lisa,

— võttes arvesse eelarvekontrollikomisjoni raportit (A9-0072/2022),

A. arvestades, et ühisettevõte innovatiivsete ravimite ühise tehnoloogiaalgatuse rakendamiseks (edaspidi „ühisettevõte IMI“) asutati 2007. aasta detsembris 10-aastaseks perioodiks eesmärgiga märgatavalt suurendada ravimite väljatöötamise protsessi tõhusust ja tulemuslikkust ning selle pikaajaline eesmärk on tagada farmaatsiasektori suutlikkus toota tõhusamaid ja ohutumaid innovatiivseid ravimeid;

B. arvestades, et pärast nõukogu määruse (EL) nr 557/2014 ([1]) vastuvõtmist 2014. aasta mais loodi innovatiivsete ravimite algatuse 2. ühisettevõte (edaspidi „ühisettevõte IMI 2“) ajavahemikuks kuni 31. detsembrini 2024; arvestades, et see asendas alates 2014. aasta juunist ühisettevõtte IMI ja sai selle õigusjärglaseks eesmärgiga viia lõpule seitsmenda raamprogrammi alla kuuluvad teadusuuringud ja käivitada uus projekt programmi „Horisont 2020“ raames;

C. arvestades, et ühisettevõtte IMI ja ühisettevõtte IMI 2 asutajaliikmed on liit, mida esindab komisjon, ja Euroopa Ravimitootjate Organisatsioonide Liit (edaspidi „tööstusharu“);

D. arvestades, et liidu maksimaalne rahaline osalus ühisettevõtte IMI kulude katmises on kümne aasta jooksul 1 000 000 000 eurot, mis makstakse välja seitsmenda raamprogrammi eelarvest, ning et asutajaliikmed katavad ühisettevõtte IMI jooksvad kulud võrdselt, kusjuures kellegi eraldatav summa ei ületa 4 % liidu rahalise osaluse kogusummast;

E. arvestades, et liidu maksimaalne rahaline osalus, sealhulgas Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni assigneeringud, ühisettevõtte IMI 2 kulude katmises on kümne aasta jooksul 1 630 000 000 eurot, mis makstakse välja programmi „Horisont 2020“ eelarvest, ning et muud liikmed kui komisjon peavad katma 50 % jooksvatest kuludest ja osalema tegevuskulude katmises rahalise osaluse ja/või mitterahalise osaluse kaudu sellises ulatuses, mis on võrdväärne liidu rahalise osalusega;

Eelarvehaldus ja finantsjuhtimine

1. võtab teadmiseks, et Euroopa Kontrollikoja (edaspidi „kontrollikoda“) aruandes ühisettevõtte IMI 2 31. detsembril 2020 lõppenud aasta raamatupidamise aastaaruande kohta (edaspidi „kontrollikoja aruanne“) leitakse, et raamatupidamise aastaaruanne annab ühisettevõtte IMI 2 finantsolukorrast 31. detsembri 2020. aasta seisuga ning toimingute tulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest sel kuupäeval lõppenud aastal kõigis olulistes aspektides õiglase pildi ning on kooskõlas ühisettevõtte finantsmääruse ja komisjoni peaarvepidaja vastu võetud raamatupidamiseeskirjadega; lisaks võtab kontrollikoja aruande põhjal teadmiseks, et raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tehingud on kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed;

2. märgib, et 2020. aasta lõplik kasutada olnud eelarve, sealhulgas uuesti sisse kantud eelmiste aastate kasutamata assigneeringud, sihtotstarbelised tulud ja järgmisesse aastasse ümberjaotamised, hõlmas 276 538 561 eurot kulukohustuste assigneeringutena (millest 269 829 327 eurot saadi liidu eelarvest) ja 241 559 114 eurot maksete assigneeringutena (millest 232 349 880 eurot saadi liidu eelarvest); märgib, et kulukohustuste assigneeringute eelarve täitmismäär oli 98,66 % ja maksete assigneeringute oma 97,08 %;

([1]) Nõukogu 6. mai 2014. aasta määrus (EL) nr 557/2014 innovatiivsete ravimite algatuse teise ühisettevõtte asutamise kohta (ELT L 169, 7.6.2014, lk 54).

3. märgib, et erasektorist pärit osalistelt ühisettevõtte IMI operatiivtegevuse kulude katteks ette nähtud 1 000 000 000 euro suurusest summast oli ühisettevõte IMI poolt 2020. aasta lõpuks teatatud ja kinnitatud mitterahaline osalus ja rahaline toetus erasektorist pärit osalistelt 759 471 000 eurot (mitterahaline osalus 737 573 000 eurot ja rahaline toetus 21 898 000 eurot); märgib, et 2020. aastal tegutses ühisettevõtte IMI raames 11 projekti, millest kolme tegevus lõppes 31. detsembril 2020;

4. märgib, et ühisettevõtte IMI maksete assigneeringute kasutusmäär oli seitsmenda raamprogrammi projektide puhul 96 %;

5. märgib, et ühisettevõtte IMI 2 operatiivtegevuse kulude katteks ette nähtud tööstusharu liikmete mitterahalise osaluse ja rahalise toetuse summast 1 425 000 000 eurot oli teatatud ja kinnitatud mitterahaline osalus 317 206 000 eurot ja rahaline toetus 20 717 000 eurot ning et lisaks sellele oli assotsieerunud partnerite teatatud ja kinnitatud rahaline toetus 7 064 000 eurot ja mitterahaline osalus 34 972 000 eurot; märgib, et sellest tulenevalt oli 2020. aasta lõpus tööstusharu liikmete ja assotsieerunud partnerite osalus ühisettevõtte IMI 2 programmi „Horisont 2020“ tegevustes kokku 379 959 000 eurot ning liidu rahaline toetus oli kokku 643 180 000 eurot; võtab teadmiseks, et eelmaksete eeskirjad on sätestatud finantsmääruses ja toetuslepingu näidises, ning loodab, et ühisettevõtte IMI 2 lõpuks vastab tööstusharu panus programmi tasandil liidu panusele; märgib, et programmi „Horisont 2020“ projektide jaoks kasutada olnud 2020. aasta eelarves oli kulukohustuste assigneeringute kasutusmäär 100 % ja maksete assigneeringute oma 99,7 %; märgib, et 2020. aastal tegutses ühisettevõtte IMI 2 raames 92 projekti, millest kuue tegevus lõppes 31. detsembril 2020; märgib, et kulukohustuste suurenemine 2020. aastal 200 400 000 euro (liidu rahastusest) ja 182 300 000 euro (tööstusharu ja assotsieerunud partnerite rahastusest) võrra on tingitud 19 uue toetuslepingu sõlmimisest ühisettevõtte IMI 2 poolt, mille hulka kuulub 8 projekti seoses erakorralise projektikonkursiga koroonaviiruse ravi ja diagnostika kohta;

6. märgib, et ühisettevõtted kasutavad mitterahalise osaluse arvutamisel erinevaid menetlusi, ja nõuab mitterahalise osaluse arvutamise ühtlustamist ühisettevõtete vahel;

7. märgib kontrollikoja aruande põhjal, et ühisettevõtet IMI 2 iseloomustab projektide pikaajalisus tulenevalt selle teadusuuringute olemusest ja et see olukord on näide ühisettevõtte programmi „Horisont 2020“ tegevustega seotud eeskirjades sätestatud osaluseesmärkide saavutamise erinevast tõhususest ning et sellega kaasneb oht, et ühisettevõtte vahendite õigeaegseks haldamiseks vajalikud haldusressursid ei pruugi samaaegselt rakendatavate mitmeaastase finantsraamistiku programmide projektide arvu suurenemise tõttu olla piisavad; kutsub ühisettevõtet IMI 2 üles vaatama läbi oma organisatsioonilise struktuuri ja personalivajadused, et tagada toimepidevus märkimisväärselt suurenenud töövoogude perioodidel; kutsub ühisettevõtet IMI 2 üles suurendama oma teadusuuringute prioriteetide otsustusprotsessi läbipaistvust ja teatama valitud meetodist oma järgmises aastaaruandes;

8. märgib, et 2020. aastal tegi ühisettevõte IMI 2 veel seitsmenda raamprogrammi toetusmakseid; märgib lisaks, et kontrollikoja andmetel olid järelauditite tulemuste põhjal ühisettevõtte IMI 2 allesjäänud veamäärad 2 % suurusest olulisuse piirmäärast allpool (2020. aasta lõpu seisuga);

9. märgib kontrollikoja aruande põhjal, et ühisettevõtte IMI 2 tava võtta uuesti kasutusele eelmiste aastate kasutamata maksete assigneeringud täitmata halduskohustuste ulatuses toob kaasa kasutamata maksete assigneeringute kuhjumise ning et COVID-19 pandeemia kaasmõjul põhjustas see ühisettevõtte IMI 2 halduseelarve madala täitmismäära 51 %; võtab teadmiseks, et jaotise 2 maksete assigneeringute kasutamata summa oli 3,2 miljonit eurot (võrreldes eelarvestatud maksete assigneeringute kogusummaga 241 559 114 eurot); võtab teadmiseks ühisettevõtte IMI 2 vastuse, et jäik eelarve planeerimine ja muudatuste mehhanism ei võimaldanud kiiresti muutuvas ja ebakindlas üleilmses pandeemiast põhjustatud kriisiolukorras teha asjakohaseid muudatusi ning et 2021. aastaks on ühisettevõttel IMI 2 kavas kanda üle väiksem arv haldusmaksete assigneeringuid kui 2021. aastaks üle kantud kulukohustusi (2. jaotise all „Taristuga seotud kulutused“) ning et tal on kavas katta ülekantud ja ülekantavate assigneeringute vahe käesoleva aasta eelarvest; palub ühisettevõttel IMI 2 töötada välja kava, et piirata kasutamata maksete assigneeringute taasaktiveerimist, et vältida eelarve madalat täitmismäära;

Tulemuslikkus

10. märgib, et ühisettevõte IMI 2 käivitas kiirendatud projektikonkursi ettepanekute saamiseks koroonaviiruse ravi ja diagnostika kohta, millest võrsus 8 projekti; märgib lisaks kolme täiendava projektikonkursi käivitamist ettepanekute saamiseks sellistel teemadel nagu harvikhaigused, infektsioonhaigused, vähk, neurodegeneratiivsed haigused ja autoimmuunhaigused; võtab ühtlasi teadmiseks 19 uue projekti toetuslepingu sõlmimise, mille eelarve kokku on 380 000 000 eurot, suurendades ühisettevõtte IMI 2 projektiportfelli 167 projektini; märgib, et uued projektid keskenduvad vähile, diabeedile, ülekaalulisusele, digitaalsele tervishoiule, tehisintellektile, uudsetele ravimeetoditele, ravimiarendusele ja keskkonnaalastele küsimustele;

11. märgib, et 2020. aasta tegevusaruandes rõhutati, et ühisettevõte IMI 2 kasutas hindamisekspertidena 235 eksperti 29 riigist, kellest 105 olid naised ja 130 mehed; väljendab heameelt asjaolu üle, et ühisettevõte IMI 2 jätkab selles kontekstis soolise tasakaalu parandamist;

12. märgib, et ühisettevõte IMI 2 kasutab lisaks andmete kogumisele asjaomaste standardsete programmi „Horisont 2020“ põhiliste tulemusnäitajate alusel teavitamiseks, et hinnata programmi konkreetsete eesmärkide tulemusi ja mõju, põhilisi tulemusnäitajaid tegevuste jälgimiseks 10 strateegilises valdkonnas; lisaks märgib, et ühisettevõte IMI 2 kogub andmeid nende punktide kohta spetsiaalse veebiplatvormi abil, mille kaudu projekti koordinaatorid saavad esitada oma projektide tulemusi, võimaldades ühtlasi ühisettevõttel IMI 2 andmeid koondada ja analüüsida ning luua ülevaate projekti saavutustest nende arengu käigus; märgib, et kuigi need põhilised tulemusnäitajad on loodud ühisettevõtte IMI 2 jaoks, kogub ühisettevõte IMI 2 asjakohasel juhul ka ühisettevõtte IMI projektide andmeid, võimaldades uurida ühisettevõtte mõju alates selle loomisest; märgib lisaks, et kuni 31. detsembrini 2020 kogutud andmete analüüs näitab, et ühisettevõtte IMI 2 projektides käsitletakse peaaegu kõiki ühisettevõtte IMI 2 strateegiliste teadusuuringute kava prioriteetseid valdkondi (11 valdkonda 12st);

13. märgib, et valdkonna osalised on kasutusele võtnud ühisettevõtte IMI 2 projektide käigus loodud mitmeid uusi vahendeid ja protsesse (sellise rakendamise näideteks on loommudelid, standardid, biomarkerid, standardsed töökorrad, sõeluurimisplatvormide kasutamine, kliiniliste uuringute võrgustikud jne); andmed näitavad et ühisettevõttel IMI 2 oli 176 rakendamistulemust (võrreldes seatud eesmärgiga 50) ning ühisettevõtetel IMI ja IMI 2 kokku 482 rakendamistulemust; märgib lisaks, et 60 % projektidest kaasavad konsortsiumi partnerite, nõuandekomisjonide liikmete, sidusrühmade gruppide jms liikmetena patsientide organisatsioone ja tervishoiutöötajate ühendusi ning et see suundumus on ühisettevõtte IMI 2 eluajal olnud püsiv; tunneb siiski muret selle pärast, et ühisettevõtte IMI 2 projektidega ei suudeta endiselt tagada riiklikult rahastatavate teadusuuringute tulemuste taskukohasust, juurdepääsetavust ja kättesaadavust; nõuab sellega seoses, et ühisettevõtte IMI 2 õigusjärglane, Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõte, kehtestaks viivitamata uued nõuded, mille kohaselt kõik ravi, ennetamise või diagnoosimise teadusuuringute ja innovatsiooni jaoks ette nähtud liidu avaliku sektori vahenditest toetuse saajad oleksid kohustatud järgima juurdepääsu, tõhususe, taskukohasuse ja kättesaadavuse põhimõtteid;

14. märgib, et selles avaldub dünaamika, mille kohaselt on nüüd, kui mitmed ühisettevõtte IMI 2 projektid on lõppenud ning jõudmas ühisettevõtte IMI 2 programmitsükli lõppu, ühisettevõtte IMI 2 projektid hoogu sisse saamas ning mõnel juhul ületavad seatud eesmärgid;

15. märgib kontrollikoja aruande põhjal, et ühisettevõte IMI 2 andis olulise panuse Euroopa ühistegevusse COVID-19 pandeemiale reageerimisel ning et ühisettevõte IMI 2 eraldas oma 2020. aasta eelarvest 45 000 000 eurot 2020. aasta märtsis käivitatud kiirendatud projektikonkursile; lisaks märgib, et komisjoni poolt eraldatud programmi „Horisont 2020“ vahendid suurendasid selle summa 72 000 000 euroni;

16. märgib, et intellektuaalomandi õiguste küsimust tuleb käsitleda kõigis lepingutes, mis võivad anda soovitud mõju või tulemuse, näiteks uuringud, analüüsid või hindamised; märgib, et selle eesmärk on kaitsta üksikisikutest loojate õigusi, kuid esitada ka üksikasjad selle kohta, kuidas neid õigusi tulevikus kasutatakse; märgib, et kuna oste sooritatakse avaliku sektori vahenditest, peaksid tulemused olema läbipaistvad ja üldsusele kättesaadavad; palub ühisettevõttel IMI 2 selgitada intellektuaalomandi õigusi ja suurendada läbipaistvust teadusuuringute tulemuste osas;

17. märgib, et 2020. aastal oli ühisettevõtte IMI 2 finantsvõimenduse määr 1,01;

Värbamine ja töötajate toimetulek COVID-19 pandeemiaga

18. märgib, et 31. detsembril 2020. aastal olid 53 ametikohta 56st ühisettevõtte IMI 2 töötajate ametikohtade loetelust täidetud, viis ametikohta täideti 2020. aastal, kolm ajutiste töötajate ja kaks lepinguliste töötajate poolt;

19. märgib, et liikumispiirangute perioodil läksid ühisettevõtte IMI 2 töötajad üle täiemahulisele kaugtööle, kusjuures töötajatel oli alates esimesest päevast juurdepääs kõigile vajalikele dokumentidele, vahenditele ja ressurssidele; märgib, et ümberlülitumist kodust töötamisele soodustas ka asjaolu, et ühisettevõte IMI 2 oli kasutusele võtnud mitu komisjoni standardvahendit, nagu ARES, Sysper ja terve rea programmi „Horisont 2020“ haldamise IT-vahendeid; märgib lisaks, et ühisettevõte IMI 2 ja muud ühisettevõtted, kes töötavad samas hoones, leppisid kokku ühtsetes reeglites töötajatele, kes peavad erandkorras kontoris töötama, et tagada töötajate ohutus ja heaolu ning sätestasid ka järkjärgulise kontorisse naasmise korra; võtab murega teadmiseks probleemid, mis on töötajatel tekkinud seoses COVID-19 pandeemiaga, võttes eelkõige arvesse erinevaid elamistingimusi, juurdepääsu puudumist kontoriruumidele ja isolatsiooni võimalikku mõju; palub ühisettevõttel IMI 2 keskenduda töötajate heaolule, stressiga toimetulekule ning töö- ja eraelu tasakaalule; palub ühisettevõtte IMI 2 juhtkonnal tagada, et töötajate psühholoogilise heaolu tagamiseks oleksid olemas asjakohased tugistruktuurid;

Siseaudit

20. märgib, et 2020. aastal korraldas siseauditi talitlus auditi programmi „Horisont 2020“ toetuse rakendamise suhtes ühisettevõttes IMI 2, nagu 2019–2021 strateegilises siseauditi kavas oli algselt ette nähtud; märgib lisaks, et selle auditi eesmärk oli hinnata kehtiva sisekontrollisüsteemi ülesehituse piisavust ning selle tõhusust ja tulemuslikkust programmi „Horisont 2020“ raames sõlmitud toetuslepingute rakendamise suhtes;

21. märgib, et 2020. aasta novembris teavitas ühisettevõtte IMI 2 tegevdirektor siseaudiitoreid viimastest ühisettevõtte IMI 2 organisatoorsetest ja operatiivsetest arengutest ning viimase riskihindamise tulemustest ning andis tagasisidet võimalike audititeemate osas siseauditi talitluse strateegilise kava ettevalmistamiseks;

Sisekontrollisüsteemid

22. märgib, et kontrollikoda jõudis järelduseni, et ühisettevõte IMI 2 on loonud finants- ja tegevusalaste dokumentide kontrollil põhinevad usaldusväärsed eelkontrollimenetlused ning et 2018. aastal rakendas ühisettevõte IMI 2 komisjoni uut sisekontrolliraamistikku, mis põhineb seitsmeteistkümnel sisekontrolli põhimõttel;

23. võtab kontrollikoja aruande põhjal teadmiseks, et seitsmenda raamprogrammi vahe- ja lõppmaksete puhul teeb ühisettevõte IMI 2 järelauditeid toetusesaajate juures, programmi „Horisont 2020“ projektide maksetaotluste järelauditite eest vastutab aga komisjoni ühine audititeenistus, ning et tuginedes 2020. aasta lõpus kättesaadavatele järelauditite tulemustele, teatas ühisettevõte IMI 2 seitsmenda raamprogrammi projektide esinduslikuks veamääraks 2,16 % ja allesjäänud veamääraks 1,14 %, ning programmi „Horisont 2020“ projektide (tasaarvestused ja lõppmaksed) esinduslikuks veamääraks 1,13 % ja allesjäänud veamääraks 0,74 %; märgib lisaks, et vastavalt komisjoni ettepanekule võtta vastu programmi „Euroopa horisont“ käsitlev määrus, on lõppeesmärgiks saavutada programmide kehtivusaja lõpuks pärast kõikide auditite ning parandus- ja sissenõudmismeetmete finantsmõju arvessevõtmist jääkveamäär võimalikult 2 % lähedal;

24. märgib asjaolu, et kontrollikoja aruande põhjal, ja osana tegevuskontrollist, koostas kontrollikoja audit juhuvalimi programmi „Horisont 2020“ 2020. aastal tehtud maksetest lõplike toetusesaajate tasandil, et saada kinnitust järelauditi veamääradele, ning seda, et nendest üksikasjalikest audititest ilmnes ühel juhul süsteemne viga, mis on suurem kui 1 % deklareeritud otseste kuludega seotud auditikuludest, tingitud asjaolust, et toetusesaaja oli ekslikult deklareerinud muude otseste kuludena mitu kaudset kuluartiklit, mis ei olnud projektiga otseselt seostatavad; märgib aga, et sellised kaudsed kulud kaetakse siiski kindla määra alusel, mis on 25 % otseste kulude summast;

25. rõhutab, et kontrollikoda märkis oma aruandes, et toetusesaajate poolt deklareeritud personalikuludes esinevad püsivad süsteemsed vead, eelkõige VKEde ja uute toetusesaajate puhul; märgib, et sellistest vigadest on korrapäraselt teatatud ka ühise audititalituse ja tema lepinguliste audiitorite järelauditites; rõhutab, et selle aruande 39. leheküljel märgib kontrollikoda, et programmi „Horisont 2020“ personalikulude deklareerimise eeskirjade ühtlustamine ja lihtsustatud kuluvõimaluste ulatuslikum kasutamine on eeltingimus tulevaste teadusuuringute raamprogrammide veamäärade stabiliseerimiseks allapoole olulisuse piirmäära; ergutab ühisettevõtet tugevdama oma sisekontrollisüsteeme, arvestades, et VKEd ja uued toetusesaajad on rohkem veaaltid.